

Rapport fra arbeidsgruppe nedsatt for å utrede en påbygningsmaster og/eller forskningsmaster

02.04.2013

Innledning

På oppdrag fra dekanatet ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ble det høsten 2012 nedsatt en arbeidsgruppe for å utrede en påbygningsmaster og/eller forskningsmaster innenfor rammen av masterprogrammene ved fakultetets enheter. Følgende medlemmer ble oppnevnt:

Professor Geir B. Asheim (ØI/forskningsdekan), leder
Førsteamanuensis Jostein Askim (nestleder ISV)
Professor Katrine Fangen (undervisningsleder ISS)
Rådgiver Cecilie W. Lilleheil (SV) har vært gruppens sekretær.

Arbeidsgruppen hadde to møter, 8. og 24. januar 2013. Leder og sekretær har dessuten i perioden 16. januar til 6. mars 2013 hatt dialogmøter med enhetene om ph.d.-programmet; disse møtene har vært nyttige for arbeidet med denne rapporten.

Mandat

Arbeidsgruppen ble gitt følgende mandat, datert 23. november 2012:

Mandat for arbeidsgruppe for å utrede en påbygningsmaster og/eller forskningsmaster innenfor rammen av masterprogrammene ved SV-fakultetets enheter.

Arbeidsgruppen skal:

- 1. Avklare behovet og det formelle grunnlaget for, og antatte konsekvenser av å tildele mastergrad innenfor SV-fakultetets eksisterende 2-årige masterprogrammer, basert på (minst) ett års masterutdanning ved annet institusjon etterfulgt av ett år masterutdanning ved SV-fakultetet.*
- 2. Avklare behovet og det formelle grunnlaget for, og antatte konsekvenser av å opprette spesialiserte forskningsretninger i siste halvdel av masterstudiet.*

Arbeidsgruppen bør

— diskutere hvordan opptakskriterier kan formuleres, og hvilke studentgrupper som vil kunne rekrutteres,

— skissere alternative utforminger utfra en målsetning om å gi nyttig kompetanse for arbeidsmarked og ph.d.-utdanning.

Arbeidsgruppen bør dersom det ikke viser seg uhensiktsmessig utarbeide to rapporter (jf. punkt 1 og 2 ovenfor). Rapportene fra arbeidsgruppen skal gi et beslutningsgrunnlag for de enhetene som ønsker å gå videre med en påbygningsgrad og/eller forskningsretning innenfor rammen av sine masterprogrammer.

Arbeidsgruppen har funnet det uhensiktsmessig å utarbeide to rapporter.

Premisser

Arbeidsgruppen har i sitt arbeid lagt til grunn følgende premisser:

- Utredning av en påbygningsmaster og/eller forskningsmaster har sin bakgrunn i Tiltak 14 og 15 i Årsplan 2013–2015 for Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Tiltak 14: Utvikle ei eittårig påbygging til utanlandske eitt-årige mastergradar

Dette vil verte ei *de facto* fellesgrad som gjev ein fullverdig (2-årig) mastergrad, og grunnlag for opptak til ph.d.-programma ved fakultetet. Påbygginga kan også brukast som EVU for samfunnsforskarar.

Frist for gjennomføring: 2014

Milepelar for gjennomføring: Nedsette ei arbeidsgruppe som vurderer behovet for påbyggingsstudiar nærare, og korleis dette kan gjerast innanfor aktuelle masterprogram.

Ansvar: Studiedekan

Tiltak 15: Utvikle strukturen på ph.d.-programmet for å betre kvaliteten og auke gjennomstrøyminga.

Vurdere å legge grunnleggjande kurs på ph.d.-utdanninga inn i masterprogramma (forskarlinje).

Frist for gjennomføring: 2014

Milepelar for gjennomføring: Revisjon av ph.d.-studieplanar ved eitt eller fleire fag for å oppnå ein viss integrasjon i master- og ph.d.-utdanninga.

Tilbod av strukturerte, felles kurs for ph.d.-kandidatane, anten sentralt på UiO eller ved fakultetet, t.d. om populærvitenskapleg formidling.

Ansvar: Forskingsdekan

- En påbygningsmaster og/eller forskningsmaster skal utredes innenfor de rammene som *Forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Oslo* setter for innpassing.

§ 2.7 Krav til grad mht. omfang avlagt ved Universitetet i Oslo

(2) Til graden master og til graden master i rettsvitenskap ved Universitetet i Oslo må emner av til sammen minst 60 studiepoengs omfang, inkludert masteroppgave, være avlagt ved Universitetet i Oslo. Det enkelte fakultet kan likevel i programbeskrivelsen fastsette at masteroppgaven kan avlegges i tilknytning til samarbeidsavtale med annen institusjon.

§ 2.8 Krav til grad ved tildeling av samme grad på ny eller av flere grader

(2) Ved tildeling av graden master på ny eller på et grunnlag som helt eller delvis inkluderer en tidligere tildelt grad, må emner av til sammen minst 60 studiepoengs omfang være avlagt i tillegg til den tidligere graden. De nye emnene må inkludere en annen masteroppgave enn den tidligere graden.

- Det forutsettes at studentene skal søke om opptak i enhetenes eksisterende 2-årige masterprogrammer, og søker om innpassing av tidligere utdanning tilsvarende maksimalt ett studieår (60 studiepoeng).

Oversikt over strukturen i enhetenes 2-årige masterprogrammer

Samfunnsgeografi. 60–90 stp. emner, 30–60 stp. masteroppgave.

Development Geography. 30 stp. emner, 30 stp. seminarer og indiv. leseliste, 60 stp. masteroppgave.

Sosiologi. 50 stp. emner, 10 stp. seminarer, 60 stp. masteroppgave.

OLA. 60 stp. emner, 30 stp. prosjektforum, 30 stp. masteroppgave.

Statsvitenskap. 70 stp. emner, 50 stp. masteroppgave (inkl. oppgaveseminarer).

PECOS. 50 stp. emner, 20 stp. internship, 50 stp. masteroppgave (inkl. oppgaveseminarer).
Psykologi. 60 stp. emner, 60 stp. masteroppgave.
Sosialantropologi. 30 stp. emner (inkl. litteratursem.), 40 stp. feltarbeid (inkl. prosjektutv.), 50 stp. masteroppgave (inkl. skrivesem.)
Economics (samfunnsøkonomi). 90 stp. emner, 30 stp. masteroppgave (i studieretningen 'research' består siste året av to grunnleggende emner i ph.d.-programmet, samt masteroppgaven)
TIK. 50 stp. emner, 10 stp. seminarer, 60 stp. masteroppgave.

- Det er ønskelig å tiltrekke seg studenter med ettårig master fra gode universiteter, f.eks. i Storbritannia. I tråd med UiOs internasjonaliseringsmålsetning, inkl. målsetning om økt studentutveksling, er det grunn å se positivt på at studenter velger et utenlandsk program for del av sin masterutdanning.

Eksempler på britiske 1-årige masterprogrammer

LSE. 10–12 mnd. fulltidsstudier innen forskjellige samfunnsvitenskapelige emner.
University College London. 12 mnd. fulltidsstudier innen forskjellige samfunnsvitenskapelige emner.

- Den organiserte forskerutdanningen bør styrkes, gjennom å utvikle gode kurstilbud både på master- og ph.d.-nivå. Den treårige ph.d.-utdanningen gir imidlertid en forskerutdanning som er kortere enn tilsvarende utenlandske program innenfor samfunnsvitenskap. I Nord-Amerika og ved gode europeiske universiteter er ofte ph.d.-program fire- eller femårige med et kursprogram som varer opp mot to år, før kandidatene gis opp til 3 år til å arbeide med doktoravhandlingen. Kursprogrammet bringer kandidatene nærmere forskningsfronten enn SV-fakultetets master- og ph.d.-program er i stand til. Til tross for at utdannelsens totale lengde ikke er større, blir de som satser på ph.d., utsilt tidligere enn i vårt system, og man kan derfor sette større krav til disse. Ved europeiske universiteter som har innført Bologna-strukturen, oppnås dette ved å integrere master- og ph.d.-utdanningene, gjennom å kreve at ph.d.-kandidatene først fullfører en forskningsmaster med et kursprogram som svarer til det som gjennomgås i et amerikansk ph.d.-program. Hvis vi ønsker et ph.d.-program på høyt internasjonalt nivå, er en viktig utfordring å utvikle vårt program, blant annet ved å forbedre kursprogrammet, men under forståelse av de enkelte fags situasjon er forskjellig.

Eksempler på europeiske samfunnsvitenskapelige ph.d.-program

Stockholms universitet. 90–105 stp. emner, 135–150 stp. avhandling (unntatt i sosialantropologi: 60 stp. emner, 80 stp. feltarbeid, 100 stp. avhandling.) Opptak krever 240 stp. forutdanning, inkl. 60 stp. på masternivå.
Aarhus Universitet. Fireårig integrert program ved The Graduate School of Arts, hvor man de to første årene fullfører mastergraden og påbegynner første del av ph.d.-utdanningen, og hvor man de to siste årene hovedsakelig arbeider med avhandlingen. Opptak krever 240 stp. forutdanning, inkl. 60 stp. på masternivå.
LSE. MRes/PhD i samfunnsøkonomi og statsvitenskap (4 år), MPhil/PhD i andre samfunnsfag (3/4 år).
Tinbergen Institute (EU Rotterdam, Uv Amsterdam, VU University Amsterdam). 2 års forskningsmaster med et omfattende kursprogram på ph.d.-nivå, etterfulgt 3 års ph.d., i samfunnsøkonomi.

- Det er ønskelig å bevare enhetenes fleksibilitet når det gjelder å ta opp kvalifiserte kandidater på ph.d.-programmet. Det er også ønskelig å bestrebe en sømløs overgang mellom master og ph.d. for sikre seg at de beste masterstudentene velger å fortsette på

forskerutdanningen, samtidig som man legger vekt på de kvalifikasjoner som masteroppgaven og annen relevant aktivitet gir.

Krav til forutdanning i SV-fakultetets ph.d.-utdanning

I SV-fakultetets utfyllende regler til forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved UiO (<http://www.sv.uio.no/forskning/doktorgrad-karriere/regelverk/utfyllende-regler.html/>) heter det:

§ 5.1 Vilkår for opptak

Omfanget av forutdanningen

Forutdanningen må svare til minst 5 års utdanning på universitetsnivå i Norge, hvorav minst tilsvarende 2 år (120 studiepoeng) er på masternivå. Normalt vil det innebære en toårig mastergrad som inkluderer en masteroppgave/thesis.

Dersom omfanget av søkerens utdanning på masternivå er mindre enn 2 år kan utdanningen suppleres med ytterligere emner på masternivå og/eller med andre klart forskningsrelevante aktiviteter (vitenskapelig arbeid/produksjon).

Søkeren har ansvaret for å legge fram tilfredsstillende dokumentasjon for masterutdanningen, inklusive konvertering til standard omfangsberegning (studiepoeng, årsverk, el. l.).

Det forutsettes at mastergraden har en ordinær teoretisk innretning, og ikke er en praktisk innrettet mastergrad ("erfaringsbasert") som ikke gir det forskningsforberedende nivå som forutsettes for opptak. I denne vurderingen er det aktuelt å trekke inn kvaliteten på utdanningsinstitusjonen.

Mastergraden må inneholde en oppgave på minst 30 studiepoeng, og utdanningen må inkludere forskningsmetodisk opplæring.

Praksis trekkes ikke inn i vurderingen, med unntak for at direkte relevant forskningserfaring (publisering på faglig høyt nivå, prosjektledelse mv.) kan være et moment i tvilstilfeller.

Muligheter for direkte ('sømløs') overgang fra master- til ph.d.-program

I studieretningen samfunnsøkonomi er det søknadsfrist (både for stipendiatstillinger og for opptak med ekstern finansiering) 1. mars, med tilsetning/opptak fra høstsemesteret. Søkere som avslutter sin mastergrad i samme vårsemester kan søke. Masteroppgaven har ikke karakter. I andre studieretninger er det fortløpende opptak hvor karakteren på masteroppgaven tillegges stor vekt. Kandidater vil i praksis vente flere mnd. fra fullført mastergrad til tilsetning/opptak.

Målgrupper

Innpassing av tidligere masterutdanning i en toårig mastergrad ved UiO skjer i begrenset omfang ved SV-fakultetet. Dette kan skyldes at etterspørselen er begrenset, men også at slike muligheter ikke er godt kjent blant studenter, f.eks. med ettårig mastergrad, som potensielt kunne vært interessert å søke slik innpassing. Det finnes i prinsippet to grupper som vil kunne ønske slik innpassing.

1. Studenter som ønsker en toåring master

Den første gruppen studenter som vil kunne ønske innpassing av tidligere masterutdanning i en toårig mastergrad ved SV-fakultetet, er studenter som primært ønsker en toårig norsk masterutdanning og som ikke ønsker å gå videre med doktorgrad. Her finnes to undergrupper:

- a) Studenter med ettårig utenlandsk master som ønsker en utdanning som formelt sett svarer til bachelor + master i henhold til Bologna-strukturen.
- b) Studenter med en toårig master (eller et hovedfag) fra før, men som ønsker en master i tillegg i et annet fag, eller med en forskjellig spesialisering (eventuelt som EVU).

Selv om SV-fakultetet skulle gjøre mulighetene for innpassing bedre kjent, oppfatter ikke arbeidsgruppen at denne første gruppen er så stor at det er naturlig å utvikle en ettårig påbygningsgrad for disse studentene.

2. Studenter som ønsker å kvalifisere seg for opptak i SV-fakultetets ph.d.-program

Den andre gruppen studenter som vil kunne ønske innpassing av tidligere masterutdanning i en toårig mastergrad ved SV-fakultetet, er studenter som primært ønsker å kvalifisere seg for opptak til SV-fakultetets ph.d.-program, men som ikke i utgangspunktet tilfredsstillter kravet om at forutdanningen må svare til minst 5 års utdanning på universitetsnivå i Norge, hvorav minst tilsvarende 2 år (120 studiepoeng) på masternivå innenfor det faget som de søker opptak på. Ved flere av enhetene finnes det søkere til stipendiatstillinger og ph.d.-opptak som har en slik bakgrunn, men som i dagens situasjon ikke først blir tatt opp i et av SV-fakultetets masterprogram. I stedet blir slike søkere enten ikke vurdert som kvalifiserte, eller vurdert som kvalifiserte under forutsetning at de tar ytterligere emner og med hensyntaken til annen direkte relevant forskningserfaring.

Også for denne gruppen studenter finnes det to undergrupper:

- a) Studenter med ettårig utenlandsk master.
- b) Studenter med en toårig master (eller et hovedfag) fra før, men et innhold som ikke fullt ut tilfredsstillter kravet til ph.d.-opptak i den studieretning som man ønsker opptak til, og hvor det ikke er naturlig å bruke ordningen med opptak på en individuell studieplan.

Hvis man skulle anbefale at slike studenter som regel søker innpassing i eksisterende masterprogram, i stedet for å få en individuell vurdering av sin kompetanse, så ville det representere en forskjellig praksis fra den som enhetene bruker i dag. En slik ny praksis vil både ha fordeler og ulemper.

- Den vil gi likebehandling sammenlignet med dem som gjennomfører vanlig toårig mastergrad før søknad om opptak på ph.d.-programmet, og som må gjennomføre all kvalifiserende aktivitet (spesielt fullføre en masteroppgave) før søknad om opptak. Den vil kunne gi muligheter for søkere som i dag ikke blir vurdert for ph.d.-opptak pga. manglende forutdanning. Mange søkere med ettårig master blir fjernet fra søknadsbunken allerede i førstesortering eller anbefalt ikke å søke. Den vil kunne gi større mulighet for rekruttering av utenlandske studenter til ph.d.-programmet, fordi vi vil få kunnskap om dem før opptak tilbys. Historisk sett har de aller fleste utenlandske ph.d.-kandidater i samfunnsøkonomi blitt rekruttert allerede på masternivå, for deretter å søke og bli opptatt i doktorgradsstudier. Det vil også på lengre sikt kunne gi grunnlag for en integrering av kursprogrammet på master- og ph.d.-nivå, og derved øke omfanget av den opplæringen som kandidatene får i forskerutdanningen.
- Den vil imidlertid fjerne oss fra dagens pragmatiske håndtering av slike søkere, og vil kunne føre til at slike kandidater må bruke lengre tid, ikke bare ved at de først må gjennomføre en mastergrad, men også vente på ph.d.-opptak etter fullført mastergrad.

Etterspørselen fra studenter i denne gruppen vil først manifestere seg etter at vi eventuelt endrer praksis for hvordan disse typer søkere til ph.d.-programmet skal håndteres, og gjør den nye praksisen kjent for potensielle søkere.

Gjennomføring

Hvis man tilbyr en ettårig påbygningsgrad og/eller en ettårig forskningsretning, er det nødvendig at denne består både av emner og masteroppgave. Ifølge §6 av *Forskrift om krav til mastergrad* må masteroppgaven være mellom 30 og 60 studiepoeng. Av SV-fakultetets toårige masterprogram ligger Economics (samfunnsøkonomi) på minimumsstørrelsen 30 studiepoeng (og samfunnsgeografi gir mulighet for dette), mens de øvrige ligger i realiteten opp mot maksimumsstørrelsen, med 50-60 studiepoeng.

1. Innpassing i det toårige masterprogrammet i Economics (samfunnsøkonomi)

Med en masteroppgave på 30 stp. og en studieretning i 'research' tilbyr det toårige masterprogrammet i Economics (samfunnsøkonomi) gode forutsetninger for innpassing av studenter som har et ettårig masterutdanning fra før. Gitt at studentene som innpasser sin tidligere utdanning, har tilstrekkelig bakgrunn i mikro- og makroøkonomi og økonometri gjennom sin forutdanning, kan de innpasses i det toårige masterprogrammet. Det gir en de facto ettårig påbygningsgrad og/eller en ettårig forskningsretning allerede under det nåværende masterprogrammet.

Påbygningmaster i samfunnsøkonomi består av innpasset tidligere utdanning, tre 10 stp. emner på 4000-nivå, samt en 30 stp. masteroppgave, som vist i tabellen nedenfor.

4. semester	Masteroppgave		
3. semester	ECON4000-emne	ECON4000-emne	ECON4000-emne
2. semester	Innpasset tidligere utdanning		
1. semester	Innpasset tidligere utdanning		

Forskningsmasteren i samfunnsøkonomi for studenter som allerede har en tidligere mastergrad i samfunnsøkonomi består av innpasset tidligere utdanning, to 15 stp. emner på 5000-nivå, samt en 30 stp. masteroppgave, som vist i tabellen nedenfor.

4. semester	Masteroppgave	
3. semester	ECON5000-emne	ECON5000-emne
2. semester	Innpasset tidligere utdanning	
1. semester	Innpasset tidligere utdanning	

De to emnene på 5000-nivå vil være enten være ECON5200 Advanced Microeconomics, ECON5300 Advanced Macroeconomics, eller et av disse samt et av emnene Advanced Econometrics (ECON5101, ECON5102 eller ECON5103). Dette gir anledning til å øke omfanget av tematiske kurs på selve ph.d.-programmet fra 9 stp. til 29 stp. Det er mulig med sømløs overgang til ph.d.-utdanning etter fullført mastergrad. Dette innebærer i realiteten en integrert fireårig forskerutdanning. Masteroppgaven kan naturlig knyttes opp mot en senere doktoravhandling, og studentene kan utvikle kontakter med aktive forskingsmiljø ved Økonomisk institutt gjennom arbeidet med masteroppgaven.

Utnytting av mulighetene for innpassing av tidligere utdanning i en påbygningsgrad eller forskningsretning i samfunnsøkonomi krever derfor kun at det informeres om disse mulighetene, på våre websider og på annen måte.

2. Innpassing i andre toårige masterprogram ved SV-fakultetet

Som det framgår av tekstboksen om strukturen i enhetenes 2-årige masterprogrammer, har de fleste programmene en masteroppgave som (i realiteten) er 50–60 stp. I tillegg innbefatter masteren i sosialantropologi et feltarbeid på 40 stp. En påbygningsgrad (evt. forskningsretning) krever en mindre masteroppgave, og kan vanskelig kombineres med et feltarbeid.

I mastergraden i samfunnsgeografi kan studentene velge mellom en 30 og 60 stp. masteroppgave, selv om de fleste i praksis velger alternativet med en 60 stp. oppgave. I profesjonsstudiet i psykologi er det 30 stp. masteroppgave, mens det toårige masterprogrammet i psykologi har en 60 stp. masteroppgave, som vist i tekstboksen. Det er i prinsippet en mulighet at også de masterprogrammene som i dag krever en masteroppgave på 50–60 stp. åpner for at studentene kan velge en 30 stp. masteroppgave. Dette vil i så fall i prinsippet tillate andre fag å tilby en påbygningsgrad med 30 stp. emner og en 30 stp. masteroppgave.

Situasjonen i sosialantropologi er spesiell pga. at det kreves feltarbeid både på masternivå og på ph.d.-nivå. Man kan tenke seg et forskerutdanningsløp hvor det kreves kun et større feltarbeid. I så fall er det i prinsippet mulig med en påbygningsgrad med 30 stp. emner og en 30 stp. masteroppgave, som kvalifiserer for en ph.d.-utdanning hvor det ene større feltarbeidet gjennomføres. Den kompetanse som feltarbeidet på masternivå gir, kan tenkes kompensert gjennom den større metodiske og teoretiske bakgrunnen som flere kurs gir.

Et problem knyttet til en endret praksis for søkere til ph.d.-programmet uten 5 års forutdanning på universitetsnivå – fra en fleksibel ordning hvor individuelle tilleggskrav settes til et mer generelt krav om å gjennomføre en påbygningsmaster – er at disse studentene ikke vil kunne opptas sømløst på ph.d.-programmet etter fullført mastergrad i fag hvor man legger avgjørende vekt på masteroppgavens kvalitet. Dette betyr i så fall at man fjerner en mulighet for sømløs overgang mellom masterstudier og ph.d.-studier som en slik fleksibel ordning representerer i mange av ph.d.-studieretningene.

Dessuten gir de fleste enhetene som bruker en fleksibel ordning for søkere til ph.d.-programmet uten 5 års forutdanning på universitetsnivå, uttrykk for at de er fornøyd med ordningen og at det ikke er noe problem å administrere den.

Denne fleksible ordningen kan uansett komplementeres ved at SV-fakultetets enheter informerer bedre om det tilbudet som en påbygningsgrad representerer, og dermed synliggjør på en tydelig måte at opptak i videre studier ved UiO er mulig, selv om man bare har en ettårig mastergrad.

Praktiske problemstillinger

På bakgrunn av de vurderinger som er presentert ovenfor, og som konkluderer med at utvikling av en de facto ettårig påbygningsgrad og/eller en ettårig forskningsretning ikke på kort sikt er aktuelt i andre fag enn samfunnsøkonomi, har ikke arbeidsgruppen diskutert praktiske spørsmål i særlig grad.

Slike praktiske spørsmål inkluderer:

- Hvilke prosedyrer for opptak skal man bruke? Hvordan vurdere tidligere utdanning, både på bachelor nivå og på masternivå? Hvordan sikre likebehandling mellom studenter som søker på hele det toårige masterprogrammet og studenter som søker innpassing etter en utenlands ettårig mastergrad? Hvordan vurdere en utenlandsk ettårig mastergrad fra mindre kjente universiteter? Hvordan kontrollere at studenter med en utenlandsk ettårig mastergrad har tilstrekkelig metode- og teorikunnskap til å kunne innpasses i et av SV-fakultetets toårige masterprogram? Skal fritak/innpassing gis emne for emne eller skal man vurdere tidligere utdanning mer helhetlig?
- Hva blir virkningen av utvikling av en de facto ettårig påbygningsgrad og/eller en ettårig forskningsretning for antall studieplasser og studiepoengproduksjon? Studenter som innpasses i et av SV-fakultetets toårige masterprogram vil oppta studieplasser i vedkommende program samtidig som deres studiepoengproduksjon vil være det halve.
- Et potensielt problem er at masterstudenter som i utgangspunktet ønsker å gå videre til ph.d., ikke er sikret opptak og/eller finansiering for videre ph.d.-utdanning. Et mulig tiltak, som Økonomisk institutt allerede har gjennomført og som kan være aktuelt for et større fag som psykologi, er å utlyse alle stipendiatstillingene på et bestemt tidspunkt hvert år. Da vil gode masterstudenter kunne vite når det kommer slike stillinger, og dermed ha bedre muligheter til å sikre seg ph.d.-opptak og -finansiering. Dessuten kan en forskningsretning uansett oppfattes som et godt alternativ, både av studenter og potensielle arbeidsgivere.
- Hvis man bruker en ettårig påbygningsgrad med en forskningsretning som rekrutteringskanal for utenlandske studenter, er det et problem at det finnes få finansieringsmuligheter for slike studenter før de eventuelt blir tatt opp på ph.d.-programmet.
- Hvis man tillater studenter i en ettårig påbygningsgrad med en forskningsretning å ta metode- og teorikurs som tilbys som en del av fagets ph.d.-program, kan det være et problem at kapasiteten på slike kurs allerede er fullt utnyttet. Det vil også være nødvendig å finansiere et større omfang av tematiske kurs på selve ph.d.-programmet. Imidlertid vil det kunne være mulig å bruke nasjonale forskerkursinitiativ og nasjonale forskerskoler (evt. lokale prosjektmidler) til å støtte et slike tilbud. Et 3 års NFR-finansiert nasjonalt kurs- og workshop-program 2010–2012 var et slikt initiativ i samfunnsøkonomi. Det finnes flere forskerskoler som tilbyr kurs som er av interesse for SV-fakultetets ph.d.-kandidater: i freds- og konfliktsforskning (UiO/NTNU/Prio), i innovasjon (NTNU/BI), og i samfunnsgeografi (UiO/UiB/NTNU). Dessuten vil MILENs forskerskole fortsette som del UiO:Energi.

En mulig struktur

Det er likheter mellom det siste året av Økonomisk institutts forskningsmaster og den fleksible ordningen for søkere til ph.d.-programmet uten 5 års forutdanning på universitetsnivå som anvendes ved andre institutter, f.eks. ved ISS, ISV og PSI:

- Begge ordninger gir i prinsippet mulighet for sømløs overgang til ph.d. etter 5 års forutdanning.
- Begge ordninger gir mulighet for å ta kurs på ph.d.-nivå og skrive en avhandlingsrelatert masteroppgave eller drive annen forskningsrelevant aktivitet som del av kompetanseoppbyggingen før man formelt begynner på sin ph.d.-utdanning.
- Begge ordninger fører til at man kan få informasjon om hvordan søkerne klarer slike avanserte kurs og lykkes i forskningsaktivitet før man binder seg til opptak og (netto) treårig finansiering av ph.d.-utdanningen.

Dette peker mot muligheten av å utvikle og tilby formelle ettårsheter også i andre fag med følgende karakteristika:

- Den består av 30 stp. emner og en 30 stp. masteroppgave.
- Emnene holder et høyt nivå og kan innbefatte metode- og teorikurs som ellers tas på ph.d.-nivå. Dette kan sørge for at det kan tilbys emner i ettårshetene uten stor økning av ressursbruk, samtidig som de kvalitetsmessig er på ph.d.-nivå.
- Masteroppgaven skrives innenfor forskningstema som studenter ønsker å fortsette med som del av sin ph.d. (hvis de får opptak/finansiering), og gir studentene tilknytning til aktive forskingsmiljø på den enheten de er tilknyttet.
- Tilbudet retter seg mot studenter (både eksterne og interne) med 3 års bachelorstudier og et års masterstudier på et relativt høyt metodisk og teoretisk nivå.
- Arbeidet med masteroppgaven evalueres fortløpende, slik at man får et grunnlag til å vurdere opptak på ph.d.-programmet allerede før ettårsheten er fullført.

Det finnes relevante erfaringer fra andre enheter og fakultet på UiO. Forskningsmasteren ved det medisinske fakultetet er et studietilbud integrert i profesjonsutdanningen i medisin. Det består av ett års fulltidsforskning etterfulgt av to år på deltid og gir et forsprang til studenter som tar sikte på en ph.d.-grad. Studenter gjennomfører både en opplæringsdel og et forskningsarbeid som ender i en forskningsoppgave. Fullført opplæringsdel godkjennes som opplæringsdel på ph.d.-programmet. Selv om profesjonsutdanningen i medisin er svært forskjellig fra masterprogrammene ved det SV-fakultetet (kanskje med unntak av profesjonsutdanningen i psykologi), har motivasjonen for og utformingen av dette tilbudet likhetspunkter med den mulige strukturen som beskrives ovenfor.

Anbefalinger

Arbeidsgruppen anbefaler at de enhetene som finner dette interessant, forsøker å gjøre kjent muligheten for innpassing av tidligere utdanning i våre toårige masterprogrammer. Dette gjelder spesielt Økonomisk institutt, hvor masterprogrammet i Economics (samfunnsøkonomi) er utformet på en slik måte at man uten endringer i emnetilbudet både kan tilby en ettårig påbygningsgrad og en ettårig forskningsretning. Dette krever først og fremst endringer i presentasjonen av det toårige masterprogrammet og i presentasjonen av kravene til forutdanning på websiden for ph.d.

Arbeidsgruppen anbefaler at de enhetene som ønsker det, fortsatt får anledning til å praktisere en fleksibel ordning hvor individuelle tilleggskrav settes til søkere til ph.d.-programmet uten 5 års forutdanning på universitetsnivå.

Arbeidsgruppen anbefaler at man allikevel vurderer også i andre fag enn samfunnsøkonomi den skisserte mulige strukturen med en ettårs enhet med 30 stp. emner og 30 stp. masteroppgave, som kan brukes til å rekruttere både interne og eksterne studenter med 4 års universitetsutdanning inn i et 4 års integrert master- og ph.d.-løp. Et slikt integrert tilbud vil kunne gi en bedre opplæring av ph.d.-kandidaten, øke kvaliteten på forskerutdanningen og potensielt gjøre ph.d.-programmet ved SV-fakultetet mer attraktivt.